

Ministerie van Defensie

Evaluatie Nederlandse bijdrage aan missies en operaties in 2018

Jaarlijkse tussentijdse evaluatie op grond van het Toetsingskader 2014

Datum 30 april 2019

Afkortingen

A&A	Advice and Assist
ACOTA	African Contingency Operations Training and Assistance
AMISOM	African Union Mission In Somalia
AOS	Area of Separation
ATFME	Air Task Force Middle East
AU	Afrikaanse Unie
CBMI	Capacity Building Mission Iraq
CSPG	Coalition Strategy and Plans Group
eFP	Enhanced Forward Presence
EU	Europese Unie
EUBAM	European Union Border Assistance Mission
EUCAP	European Union Capacity Building
EULEX	European Union Rule of Law Mission
EULPC	European Union Liaison and Planning Cell
EUNAVFOR	European Union Naval Force
EUTM	European Union Training Mission
FAMA	Forces Armées Maliennes
FRONTEX	Frontières Extérieures
FTT	Flexible Training Team
GBVS	Geïntegreerde Buitenland en Veiligheidsstrategie
HNS	Host Nation Support
IDF	Israel Defence Forces
IPO	Individual Police Officer
ISIS	Islamitische Staat in Irak en Syrië
IVS	Internationale Veiligheidsstrategie
LAF	Lebanese Armed Forces
MINUSMA	Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali
NMI	NAVO-missie in Irak
OIR	Operation Inherent Resolve
OSG	Operatie Sea Guardian
PED	Processing, Exploitation and Dissemination
RSM	Resolute Support Mission
SOF	Special Operation Forces
SSR	Security Sector Reform
TAAC-N	Train, Advise and Assist Command-North
TSC	Targeting Support Cell
UNDOF	United Nations Disengagement Observer Force
UNIFIL	United Nations Interim Force in Lebanon
UNMISS	United Nations Mission in South Sudan
UNTSO	United Nations Truce Supervision Organization
UNSMIL	United Nations Support Mission in Libya
USSC	United States Security Coordinator
VPD	Vessel Protection Detachment

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Opbouw van de evaluatie	4
2	Expeditionaire inzet van Nederlandse militairen en civiele experts	5
2.1	Samenhang	5
2.2	Europa	6
2.2.1	eFP (Litouwen)	6
2.2.2	EULEX (Kosovo)	7
2.3	Midden-Oosten	8
2.3.1	Strijd tegen ISIS	8
2.3.1.1	<i>Anti-ISIS coalitie (Irak en Syrië)</i>	9
2.3.1.2	NAVO-missie in Irak	9
2.3.2	Midden-Oosten overige missies	9
2.3.2.1	UNIFIL (Libanon)	10
2.3.2.2	UNDOF (Golan)	11
2.3.2.3	UNTSO (Israël, Libanon en de Golan)	11
2.3.2.4	EUBAM (Rafah)	11
2.3.2.5	USSC (Jeruzalem en Ramallah)	12
2.4	Afrika	12
2.4.1	Sahel Regio	12
2.4.1.1	MINUSMA (Mali)	13
2.4.1.2	EUTM (Mali)	14
2.4.1.3	EUCAP Sahel Mali	15
2.4.1.4	EUCAP Sahel Niger	16
2.4.2	Libië en Middellandse Zee	16
2.4.2.1	EUBAM Libië	16
2.4.2.2	EULPC (Libië)	17
2.4.2.3	EUNAVFORMED Sophia (Middellandse Zee)	18
2.4.2.4	Operatie Sea Guardian (Middellandse Zee)	18
2.4.3	Somalië en piraterijbestrijding	19
2.4.3.1	EUNAVFOR ATALANTA	20
2.4.3.2	EUTM (Somalië)	20
2.4.4	UNMISS (Zuid-Sudan)	20
2.4.5	ACOTA (Burkina Faso, Niger en Uganda)	21
2.5	Centraal Azië (Afghanistan)	22
2.5.1	Resolute Support missie (Afghanistan)	22
2.6	Internationale hoofdkwartieren	22
3	Nationale inzet	24
3.1	Vessel Protection Detachments (Oostkust Afrika)	24
4	Slotbeschouwing	25
Bijlage 1	Juridische grondslagen en mandaten	26
Bijlage 2	Totale inzet in 2018 (uitvouwbare infographic)	28

1 Inleiding

In het Toetsingskader 2014 is vastgelegd dat het parlement iedere derde woensdag in mei kan beschikken over een tussentijdse evaluatie van lopende missies en operaties waaraan Nederlandse militaire eenheden deelnemen, opgesteld onder verantwoordelijkheid van de ministers van Defensie en van Buitenlandse Zaken.¹ Deze evaluatie voorziet in de verantwoording van de inzet van zowel militaire eenheden als de inzet van individuele militaire en civiele functionarissen in het kader van missies met een civiele en militaire component. De deelname aan uitsluitend civiele missies wordt in deze evaluatie niet behandeld. De inzet in het kader hiervan is opgenomen in de reguliere verantwoording van de ministers van Buitenlandse Zaken en Justitie en Veiligheid.² Verder zijn mogelijk uitgevoerde geheime operaties niet opgenomen, in verband met het vertrouwelijke karakter dat deze operaties kenmerkt.

In deze evaluatie worden geen uitspraken gedaan over de effectiviteit van missies of operaties onder de leiding van internationale organisaties (VN, NAVO, EU). Dat is ter beoordeling van de internationale organisatie die verantwoordelijk is voor de planning en uitvoering van desbetreffende missie of operatie. Deze evaluatie beperkt zich tot de beoordeling van de Nederlandse bijdrage, afgezet tegen eerdere toezeggingen aan het parlement. De evaluatie beschrijft voor zover mogelijk in welke mate de inzet van Nederlandse militaire eenheden en individuele militairen en civiele functionarissen heeft bijgedragen aan de realisatie van de missie(sub)doelstellingen.

Deze evaluatie is geen alomvattende verantwoording van inzet. De financiële verantwoording van inzet is opgenomen in het jaarverslag van Defensie. Ontwikkelingen in de veiligheidssituatie in de verschillende regio's zijn opgenomen in het jaarverslag van de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst en de verantwoording van de Nederlandse Militaire Gezondheidszorg tijdens inzet is opgenomen in het jaarverslag van de Inspectie Militaire Gezondheidszorg. Voorts behandelt ook de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht de inzet van Nederlandse militairen in zijn jaarverslag.

Het parlement heeft verder verzocht aan te geven wat de consequenties van de inzet waren op de inzetbaarheidsdoelen van de krijgsmacht. In de inzetbaarheidsrapportage 2018 die het parlement ontvangt in het kader van het jaarverslag, wordt daar nader op ingegaan.³

1.1 Opbouw van de evaluatie

De evaluatie behandelt als eerste de expeditionaire inzet van militairen en civiele experts per regio, waaronder de inzet in internationale hoofdkwartieren. Aansluitend wordt een beknopt overzicht gegeven van de inzet van de krijgsmacht in het kader van nationale veiligheid.⁴ Het laatste hoofdstuk bevat een slotbeschouwing. In de bijlage zijn de juridische grondslagen voor de verschillende bijdragen aan missies en operaties opgenomen.

1 Toetsingskader 2014, pagina 4, punt 5.

2 Departementale jaarverslagen en beleidsevaluaties.

3 Kamerstuk 35 000 X – nr. 68

4 Een meer uitgebreide beschouwing van de nationale inzet is opgenomen in het jaarverslag van Defensie over 2018.

2 Expeditionaire inzet van Nederlandse militairen en civiele experts

2.1 Samenhang

De Geïntegreerde Buitenland en Veiligheidsstrategie (GBVS), de Defensienota en de nota Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking gingen uw Kamer op respectievelijk 20, 26 maart en 18 mei 2018 toe. In deze documenten schetst het kabinet de strategische kaders voor de internationale inzet voor de veiligheid van Nederland en de wereld en de rol van de krijgsmacht die het kabinet daarbij voor ogen heeft. Het kabinet zet in op een internationale aanpak voor de veiligheid van Nederland. De Nederlandse militaire bijdrage aan missies en operaties vormt hiervan een onlosmakelijk onderdeel. Zoals aangegeven in de GBVS, investeert Nederland – gezien de druk op de internationale rechtsorde en de instabiliteit in de regio's rond Europa – in vredesmissies en crisisbeheersingsoperaties, mede omdat dit een vorm van *forward defence* is. Deze inzet richt zich primair op de instabiele regio's rondom Europa en vooral daar waar de Nederlandse veiligheid en belangen in het geding zijn.

Zoals aangegeven in de Kamerbrief over toekomstige Nederlandse inspanningen in missies en operaties van 15 juni 2018, betreffen concrete dreigingen voor de veiligheid van Nederland en Europa het voortdurende en zorgwekkende Russische optreden in de Krim en Oost-Oekraïne, de slagkracht en invloedssfeer van jihadistische groeperingen in regio's rondom Europa en de daaruit volgende terroristische dreiging evenals irreguliere migratie richting Europa.⁵ Deze dreigingen maken dat het kabinet de ogen niet kan sluiten voor de instabiliteit in de wereld om ons heen. Het bevorderen van de veiligheid en stabiliteit in landen als Mali, Afghanistan en in het Midden-Oosten is in het veiligheidsbelang van Europa. Kleinere bijdragen aan missies zijn eveneens van belang, omdat ze bijvoorbeeld de Nederlandse strategische informatiepositie en invloed vergroten. Dit kan in VN-, NAVO- en EU-kader en in ad hoc coalities. Daarnaast zet Nederland zoveel mogelijk in op strategische functies die nauw aansluiten bij het Nederlands beleid. Op deze wijze beoogt Nederland met een kleine bijdrage een kwalitatieve impuls aan de effectiviteit van missies te geven.

Zoals benadrukt in de genoemde Kamerbrief van 15 juni 2018, acht het kabinet het onverminderd van belang dat de inzet van de krijgsmacht waar mogelijk deel uitmaakt van een geïntegreerde aanpak.⁶ Het voorkomen en duurzaam oplossen van conflicten vraagt naast militaire inzet bovenal een inclusieve politieke oplossing en de aanpak van grondoorzaken door middel van ontwikkelingssamenwerking. Daarnaast vergt het bestendigen van stabiliteit een lange adem. Waar nodig en mogelijk zet het kabinet bij inzet van de krijgsmacht in op meerjarige betrokkenheid, die ook de effectiviteit van de Nederlandse bijdrage ten goede komt. Nederland doet dit in samenwerking en nauwe afstemming met internationale partners. De Nederlandse bijdrage aan militaire missies is daarbij ook in de bredere diplomatieke relaties met onze internationale partners van groot belang. In totaal zijn in 2018 circa 3650 Nederlandse militairen en ruim 50 civiele experts ingezet in diverse missies en operaties.

⁵ Kamerstuk 29 521 – nr. 63.

⁶ Kamerstuk 29 521 – nr. 63.

De navolgende paragrafen behandelen de inzet per regio, met bijzondere aandacht voor de samenhang tussen missies en de inzet van militairen en civiele experts. In deze paragrafen worden per missie de mandaat-aantallen weergegeven. Om een inzicht te krijgen in de personele consequenties is in bijlage 2 een infographic opgenomen met daarin weergegeven de mandaataantallen voor 2018. In tabelvorm zijn tevens per missie het daadwerkelijk aantal uitgezonden civiele en militaire functionarissen weergegeven. Deze aantallen zijn hoger dan de mandaataantallen, doordat de uitzendduur van militairen vier tot zes maanden bedraagt waardoor er per jaar een of meerdere personeelsrotaties per missie kunnen plaatsvinden. Civiel personeel wordt doorgaans voor een heel jaar ingezet

2.2 Europa

2.2.1 eFP (Litouwen)

Rationale Nederlandse bijdrage

Zoals uiteengezet in de GBVS is het Russische buitenlandbeleid de afgelopen jaren assertiever en agressiever geworden. In het westen van Rusland en in Kaliningrad is sprake van militaire opbouw. Ook de Russische retoriek over de mogelijke inzet van kernwapens in een crisissituatie is zorgelijk. De NAVO wil Rusland niet provoceren en is niet uit op een confrontatie. Tegelijkertijd kan het Bondgenootschap de ogen niet sluiten voor de veranderde opstelling van Rusland. Tijdens de NAVO-Top in Warschau in juli 2016 hebben de bondgenoten dan ook besloten dat de relatie met Rusland moet berusten op enerzijds een inhoudsvolle dialoog en anderzijds geloofwaardige afschrikking. Nederland hecht zeer aan dit dubbelspoor van dialoog en afschrikking.

In het kader van geloofwaardige afschrikking heeft de NAVO tijdens de Toppen in Wales (2014) en Warschau (2016) besloten tot de ontplooiing van een vooruitgeschoven NAVO-aanwezigheid (*enhanced Forward Presence*) (eFP) in de Baltische staten en Polen, als geruststellende maatregel voor deze landen en ter afschrikking van Rusland. Sinds de ontplooiing in 2017 geeft het bondgenootschap uitdrukking aan het feit dat een schending van het verdragsgebied leidt tot de onmiddellijke betrokkenheid van het bondgenootschap. In het geval van een aanval stuit de tegenstander immers niet alleen op de strijdkrachten van het betreffende land, maar ook op een multinationale NAVO-eenheid. De NAVO-presentie draagt bij aan de geruststelling van de oostelijke bondgenoten en hun bevolking. Het multinationale karakter van de presentie toont verder het *commitment* van de andere bondgenoten aan de veiligheid van de oostelijke bondgenoten. Nederland levert sinds 2017 een bijdrage aan de vooruitgeschoven NAVO-aanwezigheid in Litouwen. De vooruitgeschoven aanwezigheid in de Baltische Staten en Polen is een doorlopende bondgenootschappelijke activiteit die noodzakelijk blijft zolang Rusland volhardt in de huidige opstelling.

Tot slot is van belang dat lidstaten eenheden op rotatiebasis aan de eFP leveren. De NAVO-aanwezigheid is op rotatiebasis (*“heel to toe”*), omdat in de *NATO-Russia Founding Act* uit 1997 de politieke afspraak is gemaakt dat de NAVO geen grote gevechtseenheden permanent zal stationeren op het grondgebied van de voormalige Warschaupactlanden.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

In 2018 hebben zich geen veranderingen voorgedaan die de noodzaak voor de vooruitgeschoven NAVO-aanwezigheid in de Baltische Staten en Polen hebben verminderd. De samenwerking binnen de vooruitgeschoven NAVO-aanwezigheid en in het bijzonder met Litouwen en Duitsland bleef zeer constructief. Uit een peiling uitgevoerd in opdracht van het Litouwse Ministerie van Defensie bleek dat eind 2018 76 procent van de bevolking de NAVO-aanwezigheid in Litouwen steunt.⁷

Militaire bijdrage

Nederland heeft in 2018 bijgedragen aan eFP met een gemechaniseerde pantserinfanteriecompagnie met logistieke- en gevechtsondersteuning, die werd geïntegreerd in de door Duitsland geleide multinationale *battlegroup*. Ook leverde Nederland functionarissen ten behoeve van de *battlegroup-staff* en experts op het gebied van strategische communicatie en cyber. Tot slot leverde Nederland een logistiek detachement ten behoeve van de multinationale ondersteuningscompagnie. Het mandaat voor de Nederlandse bijdrage aan eFP bedroeg ongeveer 270 militairen.

De Nederlandse eenheden hebben bijgedragen aan het behalen van de doelstellingen, zowel op het gebied van afschrikking van Rusland, alsmede ter geruststelling van bondgenoten. Zo zijn er realistische oefeningen gehouden, waarna de multinationale *battlegroup* als *'combat ready'* is aangemerkt. Verder hebben er diverse succesvolle mediamomenten en interacties met de lokale bevolking en autoriteiten plaatsgevonden. Tot slot treffen de eenheden voorbereidingen voor collectieve verdediging door het uitvoeren van verkenningen en het bijdragen aan (verdedigings-)plannen van Litouwen.

Deze activiteiten sluiten aan op de strategie voor publieksdiplomatie, die in 2018 gezamenlijk is ontwikkeld door de Nederlandse ambassade in Vilnius en de Nederlandse militairen in Rukla. Deze strategie is erop gericht het draagvlak onder de bevolking te borgen, weerbaarheid tegen misinformatie te vergroten en draagt bij aan het geïntegreerde karakter van de civiele en militaire samenwerking.

2.2.2 *EULEX (Kosovo)*

Rationale Nederlandse bijdrage

Vanwege de geografische nabijheid is het voor de Europese Unie en Nederland van direct belang om te investeren in de rechtsstaat en stabiliteit in Kosovo. Een slecht functionerende Kosovaarse rechtsstaat zou kunnen resulteren in grensoverschrijdende criminaliteit, irreguliere migratiestromen en radicalisering. *European Union Rule of Law Mission (EULEX) Kosovo* richt zich sinds 2008 op het versterken van de rechtsstaat in Kosovo. Dit omvatte met name de opbouw en hervorming van de politie, het justitieapparaat en de grensbewaking. Doel van de missie is het opzetten van een duurzaam, transparant en multi-etnisch justitieel systeem. De bijdrage van Nederland past binnen de bredere Nederlandse inzet in de Westelijke Balkan, met veiligheid/stabiliteit, rechtsstatelijkheid en sociaaleconomische ontwikkeling als prioriteitsgebieden.

⁷ http://kam.lt/en/news_1098/news_archives/new_archive_2019/news_archive_2019_-_01/support_to_nato_by_lithuanian_people_at_its_highest_of_five_years.html?pbck=10/.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het mandaat van EULEX is op 15 juni 2018 met twee jaar verlengd. Het mandaat voorziet in een verdere afbouw van de missie en gedeeltelijke overdracht van haar taken aan de Kosovaarse autoriteiten en de andere EU-instellingen in het land. Zo zijn per 15 juni 2018 de executieve taken op justitieel gebied (rechtspraak, rechters, aanklagers) geheel overgedragen aan de Kosovaarse instituties. Daarnaast is een deel van de monitorings- en adviestaken overgedragen aan het EU-office in Kosovo. De missie behoudt een drietal executieve taken: het ter beschikking stellen van een politie-eenheid als mogelijke *'second responder'* in geval van ongeregelde heden, ondersteuning van de activiteiten van de *Kosovo Specialist Chambers/Specialist Prosecutor's Office* en het bieden van getuigenbescherming. Geleidelijk is de omvang van de missie aanzienlijk gereduceerd van achthonderd naar vijfhonderd personeelsleden in december 2018.

Militaire en civiele bijdrage

In het licht van de aanpassing van het EULEX-mandaat in juni 2018, gericht op verdere afbouw van de missie en overdracht van taken, is de Nederlandse bijdrage aan EULEX in 2018 gereduceerd van twintig tot vijftien personen. Hierbij gaat het om civiele experts, politie- en Koninklijke marechaussee functionarissen. Zij hielden zich onder andere bezig met monitoring van strafzaken rondom oorlogsmisdrijven en drugshandel, capaciteitsopbouw op het gebied van *rule of law*, en het voeren van interne onderzoeken binnen de missie.

Met de inzet binnen EULEX werd een concrete bijdrage geleverd aan de versterking van de rechtstaat in Kosovo. Met name de inbreng van Nederlandse expertise en ervaring op het gebied van *rule of law* zorgt voor een duurzamer, transparanter en multi-etnisch justitieel systeem. Door het vervullen van de strategische functies is tevens de informatiepositie van Nederland verbeterd.

2.3 Midden-Oosten

2.3.1 Strijd tegen ISIS

Rationale en samenhang Nederlandse bijdragen

In het kader van de bevordering van de internationale rechtsorde en met als doel de situatie in Irak en Syrië te de-escaleren en de burgerbevolking te beschermen, levert Nederland sinds 2014 een militaire bijdrage aan de strijd tegen Islamitische Staat in Irak en Syrië (ISIS), onder de paraplu van de zogenaamde anti-ISIS coalitie. Naast de militaire inzet neemt Nederland actief deel aan de verschillende civiele werkgroepen van de coalitie, en is het medevoorzitter van de werkgroep gericht op *Foreign Terrorist Fighters* (FTF). Complementair aan de inspanningen van de anti-ISIS coalitie is in het najaar van 2018 de NAVO-missie in Irak (NMI) (met Nederlandse bijdrage) van start gegaan, ter versterking van de Iraakse veiligheidssector en ter verduurzaming van de behaalde resultaten in de strijd tegen ISIS. De Nederlandse bijdragen aan de anti-ISIS coalitie en aan NMI sluiten hun geografische focus en doelstellingen naadloos aan op de GBVS. De stabiliteit van Irak en Syrië is immers een evident Nederlands veiligheidsbelang.

De noodzaak ISIS te blijven bestrijden gold onverminderd in 2018. De organisatie werd sinds het begin van de strijd weliswaar flink teruggedrongen, maar vormde in 2018 nog steeds een aanzienlijke bedreiging voor de stabiliteit in Irak en Syrië, en daaruit

voortvloeiend voor Nederland en Europa. In Irak heeft ISIS zich in 2018 getransformeerd naar een ondergrondse groepering die vooral door het plegen van aanslagen een bedreiging vormt voor de stabiliteit en veiligheid in het land. Met deze ontwikkelingen is de behoefte in Irak aan steun van de internationale gemeenschap verschoven van offensief optreden tegen ISIS, naar steun bij de versterking en hervorming van de veiligheidssector en op het gebied van stabilisatie.

2.3.1.1 *Anti-ISIS coalitie (Irak en Syrië)*

Het kabinet verwijst naar de Voortgangsrapportage over de Nederlandse bijdrage aan de anti-ISIS coalitie en de brede veiligheidsinzet in Irak van 18 april 2019, waarin in wordt gegaan op de Nederlandse bijdrage aan de anti-ISIS coalitie.⁸

2.3.1.2 NAVO-missie in Irak

Het kabinet verwijst naar de Voortgangsrapportage over de Nederlandse bijdrage aan de anti-ISIS coalitie en de brede veiligheidsinzet in Irak van 18 april 2019, waarin in wordt gegaan op de Nederlandse bijdrage aan de NAVO-missie in Irak.⁹

2.3.2 *Midden-Oosten overige missies*

Rationale en samenhang Nederlandse bijdragen

De situatie in het Midden-Oosten is één van de oorzaken van aanhoudende instabiliteit aan de zuidoostflank van Europa. De Nederlandse inzet in het Midden-Oosten vindt plaats in het kader van de bevordering van de internationale rechtsorde en is erop gericht om een bijdrage te leveren aan het de-escaleren van de situatie in de regio. De Nederlandse inzet in missies in het Midden-Oosten vormt hier een belangrijk onderdeel van en sluit nauw aan bij de diplomatieke en OS-inspanningen van Nederland in het Midden-Oosten.

Nederland droeg in 2018 bij aan drie VN-missies die zich richten op het bevorderen van stabiliteit in de regio. De *United Nations Interim Force in Lebanon* (UNIFIL) richt zich op beëindiging van vijandelijkheden in het grensgebied tussen Israël en Libanon en het ondersteunen van de inzet van de *Lebanese Armed Forces* (LAF). Daartoe draagt UNIFIL bij aan het voorkomen van de aanwezigheid van ongeautoriseerd personeel en wapens, het ondersteunen van de LAF in het herstellen van het gezag in Zuid-Libanon en het beschermen van de burgerbevolking. De *United Nations Truce Supervision Organization* (UNTSO) heeft als taak toezicht te houden op de bestanden in de regio tussen Israël en de omliggende landen. Nederland draagt sinds 1956 met militaire waarnemers bij aan deze missie. De *United Nations Disengagement Observer Force* (UNDOF) is een gewapende waarnemingsmissie die sinds 1974 op de Golan-hoogvlakte toeziet op het staakt-het-vuren tussen Syrië en Israël. Daarnaast heeft UNDOF een beschermingstaak voor UNTSO. De werkzaamheden van deze missies bleven vanwege de volatiele situatie in de regio in 2018 van onverminderd belang.

Daarnaast leverde Nederland in 2018 een beperkte militaire bijdrage aan missies die de Nederlandse bredere inzet voor de realisatie van een twee-statenoplossing ondersteunen. De *United States Security Coordinator (USSC) for Israel and the*

⁸ Kamerstuk 27 925 – nr. V.

⁹ Kamerstuk 27 925 – nr. V.

Palestinian Authority richt zich op professionalisering van de Palestijnse veiligheidssector. Daarmee beoogt USSC bij te dragen aan de mogelijkheid van een stabiele Palestijnse staat. USSC heeft tevens een belangrijke liaisonfunctie in de bevordering van de samenwerking tussen de Palestijnse en de Israëliëse veiligheidssector. De *European Union Border Assistance Mission (EUBAM) Rafah* richt zich op de verbetering van de veiligheid van grensverkeer van personen bij de grensovergang Gaza – Egypte, in het kader van de *Agreement on Movement and Access* tussen Israël en de Palestijnse Autoriteit. Daarmee beoogt EUBAM tevens bij te dragen aan vertrouwen tussen de Israëliëse en de Palestijnse Autoriteit. Sinds Hamas de macht heeft overgenomen in de Gazastrook in 2007 is deze missie echter een slapende missie geworden.

Nederland zet in de bovengenoemde missies in op strategische functies die nauw aansluiten bij het Nederlands beleid in het Midden-Oosten, bijvoorbeeld op het gebied van mensenrechten, gender of rechtsstaatopbouw. Op deze wijze beoogt Nederland met een kleine bijdrage een kwalitatieve impuls aan de effectiviteit van de missies te leveren. De bijdragen verbeteren tevens de informatiepositie van Nederland. Tot slot geven deze bijdragen Nederland ook meer ruimte om mee te praten over de inzet van internationale missies in VN en EU-verband.

2.3.2.1 UNIFIL (Libanon)

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Op 30 augustus 2018 is het mandaat van UNIFIL door de VN veiligheidsraad verlengd tot 31 augustus 2019. Met de mandaatverlenging is een aantal wijzigingen doorgevoerd. Mede dankzij de inzet van Nederland zijn hierbij belangrijke punten behaald zoals de oproep tot vergrote deelname van vrouwen in *Peace Keeping Operations (PKO's)* en UNIFIL en het behoud van de omvang van de *Maritime Taskforce* van UNIFIL. Daarnaast is een additionele annex opgenomen in de rapportage over resolutie 1701 over de implementatie van het wapenembargo.

Op een aantal incidenten na heeft UNIFIL in 2018 haar werk in goede orde kunnen uitvoeren waarbij het op wekelijkse basis operaties uitvoerde in het gehele mandaatgebied. Schendingen van resolutie 1701 aan beide zijden van de grens blijven een punt van zorg en aandacht. Het maandelijks tripartiete overleg onder leiding van UNIFIL met *Israel Defence Forces (IDF)* en *Lebanese Armed Forces (LAF)* weet escalatie van de schendingen tot op heden effectief te voorkomen.

Militaire bijdrage

Nederland heeft in 2018 een bijdrage geleverd in de vorm van een genderadviseur, verantwoordelijk voor advisering omtrent de implementatie van VNVR 1325 betreffende vrouwen, vrede en veiligheid. Met het leveren van de genderadviseur in UNIFIL onderstreept Nederland het belang dat vrouwen spelen in alle stadia van een conflict, waaronder nadrukkelijk bij vredesbesprekingen en wederopbouw.

De genderadviseur was onder andere belast met trainingen, assistentie aan de *Sexual Exploitation and Abuse Officer* en samenwerking met CIMIC en *outreach*-eenheden. Als herkenbaar resultaat van deze missie is onder leiding van de Nederlandse genderadviseur een pilot voor *Full Female Patrols* gecontinueerd en is het belang van de rol van vrouwen in het vredesproces verder uitgedragen.

2.3.2.2 UNDOF (Golan)

Voor de missie relevante ontwikkelingen

De invloed van het conflict in Syrië is de laatste jaren nadrukkelijk merkbaar voor de missie. De veiligheidssituatie bleef ook in 2018 fragiel en het aantal geweldsincidenten, vooral tussen het Syrische leger en gewapende groeperingen, en gewapende groeperingen onderling, was zorgelijk. UNDOF fungeerde als intermediair tussen Israël en Syrië en de missie bleef een belangrijke rol spelen in de de-escalatie van *spill-over* effecten van het conflict in Syrië.

UNDOF heeft zich vanwege de verslechterde veiligheidssituatie eind 2014 moeten terugtrekken van de Syrische zijde (ook wel B-zijde) van de *Area of Separation* (AOS). De aanwezigheid van UNDOF-troepen in de AOS is sindsdien beperkt tot een vijftal VN-locaties. In 2018 heeft UNDOF met het weer in gebruik nemen van Camp Faouar (B-zijde) een eerste stap gezet naar een volledige terugkeer.

Militaire bijdrage

Nederland heeft in 2018 met twee militaire liaisonofficieren aan de UNDOF-missie bijgedragen. Deze liaisonofficieren waren binnen de missie verantwoordelijk voor informatie-uitwisseling met de *Israel Defence Forces*, respectievelijk de *Senior Syrian Arab Delegate*. Zij droegen door hun positie bij aan de effectiviteit van de missie.

2.3.2.3 UNTSO (Israël, Libanon en de Golan)

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het sinds 1948 doorlopende VN-mandaat heeft een regionale invalshoek en stelt de missie in staat de UNTSO waarnemers flexibel in te zetten daar waar zij van meerwaarde zijn. In 2018 zijn UNTSO-waarnemers vooral in de grensgebieden tussen Syrië en Israël en Israël en Libanon ingezet. Hierbij was voor het eerst sinds 2014 weer presentie aan de B-zijde. Een geïntegreerd planning team samengesteld uit leden van de missie, het *Department of Peacekeeping Operations* en het *Department of Field Support* heeft vastgesteld dat het mogelijk is voor de waarnemers om terug te keren en de werkzaamheden geleidelijk aan weer op te starten.

Militaire bijdrage

De Nederlandse bijdrage bestond in 2018 uit elf *United Nations Military Observers*, die verdeeld over de mandaatgebieden van de missie opereerden, en één stafofficier die werkzaam was op het hoofdkwartier in Jeruzalem. Vanwege de situatie in Syrië waren er in 2018 geen Nederlandse *Observers* operationeel in Syrië. De Nederlandse militairen hebben bijgedragen aan het toezicht op de voorwaarden van de wapenstilstand en daarmee aan de stabiliteit in de regio.

2.3.2.4 EUBAM (Rafah)

Voor de missie relevante ontwikkelingen

De missie EUBAM Rafah is een slapende missie die sinds 13 juni 2007 is opgeschort en in 2018 niet is geactiveerd.

Militaire bijdrage

In november 2018 is uw Kamer geïnformeerd¹⁰ over het besluit de Nederlandse personele bijdrage aan EUBAM Rafah te verlengen tot en met 31 juli 2021. Nederland zal een beperkte personele bijdrage (ongeveer drie personen) aan de missie leveren indien deze wordt geactiveerd.

2.3.2.5 USSC (Jeruzalem en Ramallah)

Voor de missie relevante ontwikkelingen

In juli 2018 heeft toenmalig premier Al Hamdallah van de Palestijnse Autoriteit formeel zijn medewerking toegezegd aan het USSC-plan om het Strategic Security Sector Plan 2017-2020 (het leidende document in de ontwikkeling van de Palestijnse veiligheidsdiensten) via een aantal praktische certificeringsoefeningen vooruit te helpen en te testen. De eerste voorbereidingen hiervoor zijn eind 2018 in gang gezet.

Militaire en civiele bijdrage

De militaire bijdrage aan USSC bestond in 2018 uit vijf militairen; drie stafofficieren en twee ondersteunende functionarissen. De drie eerstgenoemde militairen werkten vanuit de staf van USSC in het Amerikaanse Consulaat-generaal. De andere twee werkten met het British Support Team vanuit de Palestijnse gebieden. Daarnaast vervulde een Nederlandse civiele expert de functie van course director.

De Nederlandse inzet heeft bijgedragen aan de verdere professionalisering van de Palestijnse veiligheidssector als onderdeel van de bredere inzet voor de verwezenlijking van een twee-statenoplossing. Zo werd onder meer een kwaliteitsimpuls gegeven aan *het Central Training Institute*. Verder werden er diverse cursussen opgezet, als onderdeel van de *Palestinian Leadership Courses*.

2.4 Afrika

2.4.1 Sahel Regio

Rationale en samenhang Nederlandse bijdragen

De Sahel is een instabiele regio aan de zuidrand van Europa. Toenemende bevolkingsdruk door een voorziene verdriedubbeling van de bevolking tot 2050 en de gevolgen van klimaatverandering gepaard met gebrek aan economisch perspectief en daarmee samengaande spanningen zetten steeds meer landen in de regio onder druk. De beperkte aanwezigheid van de staat voor het bieden van bescherming en het leveren van basisvoorzieningen aan de bevolking vormt een voedingsbodem voor de opvattingen van jihadisten die hun invloedssfeer weten uit te breiden. Met name in Mali en Niger liggen routes die door migranten uit geheel West Afrika worden gebruikt om Europa te bereiken. Daarnaast wordt de Sahel geteisterd door terroristische groeperingen, criminele organisaties en gewapende groepen die eveneens van deze routes gebruik maken om wapens, drugs en mensen te smokkelen. De Nederlandse veiligheidsinzet in de Sahel heeft als doel om terrorisme tegen te gaan en de grondoorzaken van instabiliteit en de daarmee oplopende irreguliere migratie weg te nemen. Stabiliteit en veiligheid in de Sahel is van directe invloed op de veiligheid van Nederland en Europa. Om de grondoorzaken van conflict, instabiliteit en armoede aan te pakken, ondersteunt Nederland Mali via een geïntegreerde benadering. De veiligheidsinzet gaat gepaard met ontwikkelingssamenwerking en programma's voor migratiesamenwerking. De Nederlandse inspanningen zijn gericht op het ondersteunen

¹⁰ Kamerstuk 21 501 – 02

van de Sahel-landen om in de toekomst de veiligheid en stabiliteit in hun eigen land te kunnen waarborgen. De Nederlandse bijdrage aan militaire en civiele missies in de regio speelt hierin een essentiële rol.

Met de inzet in de *Multidimensional Integrated Stabilization Mission in Mali* (MINUSMA) levert Nederland sinds 2014 een belangrijke bijdrage aan de inspanningen van de internationale gemeenschap gericht op veiligheid en stabiliteit in Mali. Deze bijdrage is erop gericht om – door het verzamelen van informatie – MINUSMA beter in staat te stellen haar stabiliserende taken in Mali uit te voeren. Met deze bijdrage kon Nederland voorzien in een kritieke behoefte van de VN en vergrootte de effectiviteit (en daarmee de kans op succes) van de missie aanzienlijk.

Naast de bijdrage aan MINUSMA heeft Nederland in 2018 een bijdrage geleverd aan de EU-missies in de Sahel, te weten: de *European Union Training Mission* (EUTM) Mali, *European Union Capacity Building Mission* (EUCAP) Sahel Mali en Niger. EUTM Mali richt zich op het trainen, ondersteunen en adviseren van het Malinese leger (FAMA) op het gebied van commandovoering, defensiehervormingen, logistiek en mensenrechten. EUCAP Sahel Mali en EUCAP Sahel Niger richten zich op het versterken van de binnenlandse veiligheidssector (politie, gendarmerie en nationale garde) in respectievelijk Mali en Niger door middel van strategisch advies en trainingen op onder meer het terrein van grensbeheer, bestrijding van terrorisme en mensenrechten, en verbetering van operationele effectiviteit. Door een bijdrage te leveren aan deze missies, ondersteunt Nederland de versterking van de binnenlandse veiligheidssector en in het bijzonder het tegengaan van irreguliere migratie, evenals georganiseerde criminaliteit in de Sahel.

2.4.1.1 MINUSMA (Mali)

Voor de missie relevante ontwikkelingen

In juni 2018 is het mandaat van MINUSMA, gericht op ondersteuning van de implementatie van het Vredesakkoord van 2015, met een jaar verlengd. In het nieuwe mandaat wordt ook aandacht besteed aan het tegengaan van irreguliere migratie en aan klimaatverandering. Zoals gemeld in de artikel 100 brief van 14 september 2018 zijn het afgelopen jaar, mede door de ondersteunende rol van MINUSMA en de internationale gemeenschap, een aantal verdere stappen gezet in het vredesproces.¹¹ In 2018 is een begin gemaakt met het ontwapenen en demobiliseren van leden van gewapende groepen. Ongeveer 1400 mensen zijn nu geregistreerd en hebben hun wapen(s) ingeleverd. Daarnaast is vooruitgang geboekt met betrekking tot decentralisatie en de hervorming van de veiligheidssector. De missie heeft een belangrijke ondersteunende rol gespeeld in de uitvoering van deze stappen van het vredesakkoord. Ook heeft MINUSMA een bemiddelende en logistieke rol gespeeld bij de voorbereidingen en uitvoering van de Presidentsverkiezingen afgelopen zomer. Zonder MINUSMA waren deze niet zo relatief rustig verlopen als nu het geval is geweest. MINUSMA bood daarnaast logistieke ondersteuning tijdens operaties van de G5-troepenmacht. Deze regionale troepenmacht van de G5-Sahel lidstaten (Burkina Faso, Mali, Mauritanië, Niger en Tsjad) is gericht op het bestrijden van grensoverschrijdende criminaliteit en terrorisme in de grensregio's van de landen.

Ondanks de stappen die afgelopen jaar zijn gezet, boeken de partijen nog te weinig fundamentele vooruitgang met de uitvoering van het vredesakkoord. Daarbij was in Centraal-Mali sprake van een toenemende onveiligheid en instabiliteit waardoor etnische

¹¹ Kamerstuk 29 521 – nr. 368.

spanningen escaleerden in intracommunautair geweld. De stabiliserende rol van MINUSMA en de ondersteuning die de missie de Malinese partijen geeft bij het uitvoeren van het vredesakkoord blijft vooralsnog nodig om in Mali duurzame stabiliteit te realiseren en daardoor ook terrorisme en irreguliere migratie tegen te gaan.

Militaire en civiele bijdrage

De Nederlandse militaire deelname aan MINUSMA beoogde een bijdrage te leveren aan het bevorderen van het vredesproces in Mali. De Nederlandse militairen verzamelden informatie over de posities, handelingen en verplaatsingen van de gewapende groeperingen in Mali en andere factoren die van invloed zijn op het vredesproces. Dit gebeurde onder meer door waarnemingen tijdens patrouilles, gesprekken met de lokale bevolking evenals de inzet van een tactische *Unmanned Aerial Vehicle*. Nederland heeft in 2018 met ongeveer 250 militairen bijgedragen aan de missie MINUSMA. De bijdrage bestond uit de eenheid voor langeafstandsverkenning, een nationaal ondersteuningselement, een contingentscommando in Gao en stafofficieren in Bamako. Op 27 juli 2018 bent u geïnformeerd over de beëindiging van de Nederlandse permanente presentie in Kidal.¹² Nederland droeg in 2018 ook bij met twaalf *Individual Police Officers* (IPO's) aan de politiecomponent van MINUSMA (UNPOL). De drie prioriteiten van UNPOL zijn: het bespoedigen van de terugkeer van veiligheidsdiensten in Noord-Mali, het verzorgen van trainingen en opleidingen en het verbeteren van de operationele capaciteiten. De uitgezonden IPO's waren afkomstig van de nationale politie en de Koninklijke marechaussee. De Nederlandse IPO's in Gao houden zich bezig met training en advisering op terrein van *community policing*, bestrijding georganiseerde criminaliteit en gender. In Bamako vervullen Nederlandse IPO's vooral staffuncties en liaison posities in het hoofdkwartier van UNPOL. Daarmee dragen ze bij aan het functioneren en de kwaliteit van de missie als geheel, en geven zij trainingen.

Nederland leverde in 2018 ook twee civiele adviseurs. Eén was geplaatst als politiek adviseur van de Force Commander in Bamako. Hij adviseerde de *Force Commander* onder meer over de politieke ontwikkelingen en droeg bij aan de samenhang tussen de civiele en de militaire staven. De ander was geplaatst bij de eenheid voor langeafstandsverkenning in Gao om aldaar de civiel militaire samenwerking te versterken.

Nederland heeft zich de afgelopen jaren ingespannen om een effectieve, duurzame en overdraagbare inlichtingencapaciteit te leveren. De inlichtingen die door de Nederlandse militairen zijn verzameld hebben bijgedragen aan de informatiepositie van de commandant en zijn staf en aan de voorbereiding van de MINUSMA operaties. De inlichtingenfunctie in het MINUSMA hoofdkwartier is continue in ontwikkeling. Dat gaat geleidelijk aan omdat niet al het aan MINUSMA beschikbaar gestelde personeel uitgebreide kennis van en ervaring met inlichtingen-geleide operaties uit hun land van herkomst meeneemt en daarom binnen de missie verder moet worden opgeleid.

2.4.1.2 EUTM (Mali)

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het mandaat van de missie is op 19 mei 2018 met twee jaar verlengd. In het nieuwe mandaat is een nieuwe taak toegevoegd: het ondersteunen van de operationalisering van de G5-troepenmacht. De taken van het eerdere mandaat van EUTM (opleiding, training en advies aan de Malinese strijdkrachten) bleven behouden. Ten aanzien van

¹² Kamerstuk 29 521 – nr. 367.

het trainen heeft de missie het afgelopen jaar meer aandacht gegeven aan het trainen van trainers. Nederland leverde via de African Peace Facility van de EU een bijdrage van vijf miljoen euro ten behoeve van de operationalisering van de G5-troepenmacht, het versterken van het Mensenrechtenkader en het versterken van de instituties van de G5-Sahel.

Militaire bijdrage

Het Nederlandse mandaat voor deze missie bedraagt vijf militairen. Nederland leverde vanaf 2 november 2018 twee stafofficieren aan EUTM Mali. Een stafofficier was werkzaam in de staf van de missie in Bamako, de ander was werkzaam in de *Advisory Taskforce* als strategisch adviseur voor het Malinese ministerie van Defensie en de G5 Sahel hoofdkwartieren. Door de plaatsing van militairen bij EUTM Mali draagt Nederland bij aan capaciteitsopbouw van het Malinese leger, als onderdeel van de bredere Nederlandse inzet in de Sahel om stabiliteit te vergroten en veiligheidsdreigingen aan te pakken. Hierdoor is bovendien de Nederlandse informatiepositie verder verbeterd.

2.4.1.3 EUCAP Sahel Mali

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het mandaat van de missie loopt tot januari 2021. EUCAP Sahel Mali heeft het afgelopen jaar de Malinese autoriteiten ondersteund bij het opstellen van een nationale grensstrategie, die inmiddels is aangenomen. EUCAP is daarnaast in toenemende mate actief met mobiele trainingsteams in de regio's Ségou, Kayes, Mopti en Sikasso waar gendarmerie, nationale garde en politie worden getraind. Sinds augustus 2017 is binnen de missie de regionale coördinatie-cel (RCC) actief. De RCC heeft in 2018 de veiligheidssectoren in de G5-Sahellanden in kaart gebracht en geadviseerd hoe de EU kan bijdragen om deze te versterken. Deze aanbevelingen zijn vastgelegd in het *Regional Implementation Plan* waarmee de EU in 2019 verder zal gaan om de veiligheidssectoren van de G5-landen te ondersteunen.

Civiele bijdrage

Het mandaat voor de Nederlandse bijdrage is maximaal vijftien functionarissen aan EUCAP Sahel Mali en Niger gezamenlijk. In 2018 leverde Nederland drie civiele experts aan EUCAP Sahel Mali. Eén expert droeg als verbindingsofficier bij aan het versterken van de samenwerking tussen EUCAP Sahel Mali en de overige veiligheidsactoren in de regio. De andere expert adviseerde het Malinese ministerie van Defensie over binnenlandse veiligheidsaangelegenheden. Nederland leverde daarnaast vanuit de politie het hoofd informatie van de EU regionale coördinatie-cel. In 2018 is geen militaire bijdrage geleverd aan de missie EUCAP Sahel Mali.

Door de plaatsing van civiele experts in EUCAP Sahel Mali draagt Nederland direct bij aan capaciteitsopbouw in de Malinese veiligheidssector en de versterking en verbetering van de politie, gendarmerie en nationale garde om stabiliteit te vergroten en veiligheidsdreigingen aan te pakken. Met een focus op capaciteitsopbouw sluit de missie goed aan op het Nederlandse oogmerk om de grondoorzaken in de instabiele regio's rondom Europa zoals de Sahel aan te pakken. Daarbij heeft Nederland in 2018, door de plaatsing van een civiele expert binnen de RCC, een concrete bijdrage geleverd aan de uitrol van de regionalisatie-taken van de EU missies in de Sahel. Hiermee is een relevante bijdrage geleverd aan het ondersteunen van de G5-Sahel.

2.4.1.4 EUCAP Sahel Niger

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het mandaat van de missie is afgelopen jaar verlengd tot september 2020. In 2018 heeft de missie de Nigerese autoriteiten ondersteund met het operationaliseren van de in 2017 aangenomen Nationale veiligheidsstrategie en heeft de missie meerdere trainingen gegeven aan de G5-Sahel. Daarbij is de missie het afgelopen jaar begonnen met ondersteuning van opgeleide Nigerese functionarissen in de praktijk. Om grensbeheer te versterken ondersteunt EUCAP Sahel Niger de Nigerese autoriteiten bij de oprichting en operationalisering van Nigerese mobiele grensteams om de grenzen beter te kunnen bewaken. Nederland financiert samen met Duitsland de oprichting van een van deze mobiele grensteams. De totale kosten hiervan zijn tien miljoen euro. Nederland levert een bijdrage van vier miljoen euro.

Civiele bijdrage

Het mandaat voor de Nederlandse bijdrage is maximaal 15 functionarissen aan EUCAP Sahel Mali en Niger gezamenlijk. Nederland leverde in 2018 twee civiele experts aan EUCAP Sahel Niger. Een expert werkte als strategisch adviseur op het gebied van nationale veiligheid. De andere expert was werkzaam als coördinatie adviseur. Deze coördineerde de inspanningen van EUCAP met ander internationale actoren die in Niger actief zijn op het gebied van veiligheid. In 2018 is geen militaire bijdrage geleverd aan de missie EUCAP Sahel Niger.

Met een bijdrage van civiele experts aan EUCAP Sahel Niger draagt Nederland direct bij aan capaciteitsopbouw in de Nigerese veiligheidssector en de versterking en verbetering van de politie, gendarmerie en nationale garde om de stabiliteit te vergroten. Daarnaast ondersteunt Nederland met deze civiele bijdrage de Nigerese autoriteiten in het versterken van grensbeheer en helpt hiermee irreguliere migratie tegen te gaan.

2.4.2 *Libië en Middellandse Zee*

Libië bevindt zich sinds de val van Gaddafi in 2011 in een politieke crisis. De centrale overheid heeft in het land maar beperkt gezag en de aanwezigheid van verschillende milities zorgt voor een complexe veiligheidssituatie. Het is voor Nederland en Europa van essentieel belang dat er in Libië een duurzame politieke oplossing komt die zal leiden tot stabiliteit in het land. Dit dient ook andere Nederlandse belangen zoals het tegengaan van irreguliere migratie en het bestrijden van terrorisme en instabiliteit aan de Europese zuidgrens.

De Nederlandse inzet in Libië is gericht op het bevorderen van stabiliteit, het verbeteren van omstandigheden van migranten en vluchtelingen en het tegengaan van irreguliere migratie door, onder andere ondersteuning van het door de VN geleide politieke proces en het versterken van de Libische overheidsinstellingen door middel van capaciteitsopbouw. De multilaterale missies en operaties die in en om Libië actief zijn, spelen hier op verschillende manieren een belangrijke rol in. Het leveren van Nederlandse bijdragen aan die missies sluit dan ook nauw aan bij de doelstellingen die Nederland wil bereiken in Libië.

2.4.2.1 EUBAM Libië

Rationale Nederlandse bijdrage

De Europese civiele missie EUBAM Libië richt zich sinds de zomer van 2016 op een alomvattende assessment en planning voor de hervorming van de Libische civiele

veiligheidssector om voorbereidingen te treffen voor capaciteitsopbouw op het vlak van politie, justitie, grensbeheer en terrorismebestrijding in Libië. Deze voorbereidingen zijn van belang om bij een volledige terugkeer van de missie naar Libië om te kunnen schakelen en de Libische autoriteiten te ondersteunen bij de opbouw van een goed functionerend overheidsapparaat. Dit zal de stabiliteit van Libië ten goede komen en is daarom ook in het Nederlands belang.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het mandaat van de missie, dat 31 december 2018 afliep, is verlengd tot en met 30 juni 2020.¹³ Het nieuwe mandaat borduurt voort op het werk dat de afgelopen jaren is verzet en verlegt de focus van de missie daarom van planning naar operationele uitvoering bestaande uit capaciteitsopbouw op het gebied van grensbeheer, politie en de rechterlijke macht.

Militaire en civiele bijdrage

Tot maart 2018 heeft Nederland deelgenomen met één officier van de Koninklijke Marechaussee als adviseur Border Management. Nederland levert sinds augustus 2018 één politiefunctaris als politie adviseur aan de missie. Tevens draagt Nederland op verzoek van EUBAM, bij aan een grensbeheerproject in samenwerking met EUBAM-Libië. De uitvoering van het project wordt verzorgd door het Expertisecentrum Identiteitsfraude en Documenten (ECID) van de Koninklijke Marechaussee dat vanaf juni 2018, verspreid over een periode van twee jaar, trainingen verzorgt voor medewerkers van Libische grenscontrole instanties op het gebied van documentfraude. Daartoe worden per training twee Nederlandse trainers ingezet.

De Nederlandse adviseurs droegen namens EUBAM bij aan het *Model Police Station* project, waarbij gedurende drie jaar in samenwerking met het United Nations Development Program gewerkt werd aan de opbouw van een politiebureau en lokaal veiligheidsapparaat dat vervolgens op grotere schaal kan worden gerepliceerd. Met de ECID trainingen leverde Nederland een directe en concrete bijdrage aan robuuster grensbeheer in Libië en duurzame capaciteitsopbouw van de Libische grensautoriteiten. In 2018 zijn acht basistrainingen en twee advanced trainingen gegeven. Aan de basistrainingen hebben in het totaal 96 deelnemers deelgenomen. Van deze 96 deelnemers hebben 22 geselecteerden de *advanced training* gevolgd. De trainingen zijn door de Libiërs en EUBAM zeer goed ontvangen.

2.4.2.2 EULPC (Libië)

Rationale Nederlandse bijdrage

De *European Union Liaison and Planning Cell* (EULPC) is in 2015 in het leven geroepen om de *United Nations Support Mission in Libya* (UNSMIL) te ondersteunen en te voorzien van planningscapaciteit waaraan het binnen de VN-missie toentertijd ontbrak. EULPC is geen missie maar een ad-hoc arrangement bestaande uit zeven functionarissen. De planningscapaciteit was voornamelijk bedoeld voor het plannen van een terugkeer van de VN-missie naar Tripoli. Het primaire doel van UNSMIL is om leiding te geven aan het politieke proces en parallel daaraan te adviseren over hervorming van de veiligheidssector en de economie. De steun van EULPC heeft eraan bijgedragen dat UNSMIL uiteindelijk terug naar Tripoli verplaatst kon worden en daardoor effectiever het Libische politieke proces kan ondersteunen. Dit vergroot de kans op een doorbraak en is daarom in het Nederlands belang.

¹³ Kamerstuk 21 501 – 28 – nr. 186.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Gedurende 2018 nam de vraag van UNSMIL naar planningscapaciteit geleidelijk af en inmiddels is de VN-missie volledig terug naar Libië verplaatst. De EULPC is dankzij de steun die het de afgelopen jaren heeft geleverd in Libië zeer goed ingevoerd en speelt dan ook een belangrijke rol in het verzamelen van informatie en verzorgen van *situational awareness*. In september werd daarom besloten om EULPC te verlengen tot 30 juni 2020 en de taken aan te passen zodat de nadruk wordt verlegd van steun aan UNSMIL naar steun aan de EU aanwezigheid in Libië, waaronder EUBAM en de EU delegatie.

Militaire bijdrage

Nederland droeg gedurende 2018 met een *Voluntary National Contribution* (VNC) van één stafofficier bij aan EULPC. Vertegenwoordiging in EULPC met een Nederlandse functionaris heeft geleid tot een verbetering van de Nederlandse informatiepositie.

2.4.2.3 EUNAVFORMED Sophia (Middellandse Zee)

Rationale Nederlandse bijdrage

De maritieme militaire EU-operatie voor de kust van Libië is in 2015 opgericht om mensensmokkelnetwerken te ontwrichten. Daar zijn de afgelopen jaren aanvullende taken bijgekomen, waaronder het trainen van de Libische kustwacht en handhaven van het VN-wapenembargo. Daarnaast behelzen de ondersteunende taken informatie-uitwisseling over mensensmokkel, coördinatie met rechtshandavingsinstanties van de lidstaten, *Frontières Extérieures* (Frontex) en Europol, monitoring van de Libische kustwacht en surveilleren tegen oliesmokkel uit Libië. Het ontwrichten van mensensmokkelnetwerken is van belang om irreguliere migratie via de centraal-mediterrane route op de Middellandse Zee tegen te gaan. Dit dient daarmee ook het Nederlands belang.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Het aantal migranten dat via de centraal-mediterrane route de Middellandse Zee overstak lag vorig jaar 85% lager dan het jaar ervoor. Er was unanieme overeenstemming onder de EU lidstaten dat operatie Sophia effectief is geweest in het ontwrichten van mensensmokkelnetwerken. Er kon echter geen overeenstemming worden bereikt over de verlenging van het mandaat omdat er geen akkoord bereikt kon worden over een ontschepingspraktijk voor migranten die door Sophia-schepen worden gered. Het mandaat is daarom met een *technical rollover* verlengd tot 30 september 2019. De inzet van schepen is tot die datum opgeschort.

Militaire bijdrage

Nederland heeft een mandaat voor drie militairen. Gedurende het hele jaar leverde Nederland één stafofficier werkzaam op het hoofdkwartier van EUNAVFORMED Sophia in Rome. Sinds juli 2018 leverde Nederland een tweede staffunctionaris. Met de inbreng van deze twee functionarissen was de Nederlandse informatiepositie geborgd. Nederland heeft in 2018 niet deelgenomen met een varende of vliegende eenheid.

2.4.2.4 Operatie Sea Guardian (Middellandse Zee)

Rationale Nederlandse bijdrage

De NAVO-operatie Sea Guardian (OSG) is een operatie die is gericht op het opbouwen van maritieme situational awareness, het afschrikken en indien nodig, tegengaan van maritiem terrorisme, en bijdragen aan de maritieme capaciteitsopbouw zowel militair als

niet-militair in het Middellandse Zee gebied. Zes keer per jaar voert de operatie zogenoemde *Focussed Operations* (FOCOPS) uit. Gedurende deze periodes voeren eenheden van verschillende landen een gezamenlijke operatie uit om het activiteitenpatroon (*Pattern of Life*) in een bepaald deel van de Middellandse Zee in kaart te brengen. Deelname draagt bij aan het vergroten van de stabiliteit op de Middellandse Zee en aan de buitengrenzen rondom Europa, wat een direct Nederlands belang dient.

Militaire bijdrage

Tussen 24 april en 13 mei 2018 droeg Nederland met een *Joint Support Ship (JSS)*, met aan boord een *Special Operations Maritime Task Group (SOMTG)*, bij aan OSG. Met het JSS als vlaggenschip leverde Nederland een relevante bijdrage aan het opbouwen van *maritieme situational awareness* in de Middellandse Zee en daarmee aan de collectieve bescherming van het bondgenootschappelijk grondgebied. Gedurende de missie zijn diverse inlichtingenproducten geleverd aan het hoofdkwartier van *Allied Maritime Command (MARCOM)*.

2.4.3 Somalië en piraterijbestrijding

Rationale en samenhang Nederlandse bijdrage

Met de bestrijding van piraterij draagt Nederland bij aan de handhaving van de internationale rechtsorde. Piraterij raakt bovendien rechtstreeks aan de economische veiligheid van Nederland. Het is een strategisch Nederlands belang om onze handelsroutes en de toegang tot grondstoffen veilig te stellen. Jaarlijks rondom 20.000 tot 30.000 schepen langs de Hoorn van Afrika, waarvan een substantieel deel op weg is naar de haven van Rotterdam.

Sinds halverwege 2012 is het aantal geregistreerde kapingen van koopvaardij schepen en pogingen daartoe door Somalische piraten sterk afgenomen. De dreiging van piraterij was in 2018 echter nog niet voorbij. Hoewel verschillende Somalische piratenleiders zijn overgestapt op andere vormen van (maritieme) criminaliteit en het aantal kapingen sterk is afgenomen, was de voedingsbodem voor piraterij nog altijd aanwezig. Piratennetwerken beschikten nog steeds over de intentie en de middelen om hun activiteiten weer op te pakken als zij daartoe de kans kregen. De Somalische federale regering was nog niet in staat effectief op te treden tegen piratennetwerken.

Nederland beoogt een duurzame bestrijding van piraterij, die gericht is op het aanpakken van grondoorzaken en het versterken van de maritieme veiligheid. Vanuit dit perspectief leverde Nederland in 2018 een beperkte bijdrage aan EUNAVFOR Atalanta en tot 2 april 2018 aan de European Union Training Mission (EUTM) Somalië. De primaire taak in het huidige mandaat van Atalanta betreft piraterijbestrijding en bescherming van kwetsbare scheepvaart, waaronder noodhulptransporten van het *World Food Programme* en bevoorradings-schepen voor de *African Union Mission in Somalia* (AMISOM). Sinds de herziening van het EU-mandaat in het najaar van 2014 heeft de missie tevens de secundaire taak om de andere EU-missies in Somalië waar mogelijk en met reeds aanwezige capaciteiten te ondersteunen. Daarnaast draagt Atalanta bij aan het monitoren van visserij in de Somalische wateren. EUTM Somalië draagt bij aan de opbouw van een effectieve veiligheidssector. De hoofdtaak van de missie is het trainen van de Somalische veiligheidstroepen, de *Somali National Army (SNA)*. Uw Kamer werd recent geïnformeerd over de voortgang van de Nederlandse bijdrage aan de EU-missies in Somalië.¹⁴

14 Kamerstuk 29 521 – nr. 376.

2.4.3.1 EUNAVFOR ATALANTA

Het EU-mandaat voor Atalanta is op 30 juli 2018 door de Raad Buitenlandse Zaken van de EU (RBZ) verlengd tot 31 december 2020. Met het nieuwe mandaat is er voor Atalanta meer ruimte gekomen om met derde partijen samen te werken en richt de missie zich op het vergroten van de synergie met andere actoren binnen de maritieme veiligheidssector. In het kader van de Brexit besloot de RBZ ook om het *operational headquarter* (OHQ) van de missie per 29 maart 2019 te verplaatsen van Northwood naar Rota, in Spanje. Het *Maritime Security Centre Horn of Africa* (MSCHOA) verhuist naar Brest in Frankrijk. Het MSCHOA monitort maritieme koopvaardijstromen in de Hoorn van Afrika en is de (civiele) link van Atalanta naar de koopvaardij.

Militaire en civiele bijdrage¹⁵

De Nederlandse bijdrage aan Atalanta bestond in 2018 uit drie stafofficieren op het OHQ en een politiek adviseur gestationeerd op het missiekantoor in Nairobi. Met het invullen van stafofficieren op het OHQ bleef Nederland betrokken bij Atalanta. De politiek adviseur was gestationeerd in Nairobi en behartigde vanuit daar de belangen van de missie in de regio. In die hoedanigheid was de politiek adviseur onder andere verantwoordelijk voor het onderhouden van missierelaties en het versterken van de synergie tussen Atalanta en de andere EU-missies. Nederland heeft in 2018 niet deelgenomen met een varende of vliegende eenheid.

2.4.3.2 EUTM (Somalië)

Militaire bijdrage

Het Nederlandse mandaat van EUTM Somalië bood ruimte aan maximaal vijftien stafofficieren/onderofficieren. De missie bestond uit een staf, een trainingsteam en een *Advisory Team*. Tot april 2018 bestond de Nederlandse bijdrage uit vijf posities op het hoofdkwartier in Mogadishu en één positie in de *Nairobi Support Cell* in Kenia. Nederland leverde vanaf 2010 een bijdrage aan EUTM Somalië. De complexe politieke en veiligheidscontext waarin de missie opereert had gevolgen voor de effectiviteit van de missie. Daarnaast ondervond EUTM op het vlak van capaciteitsopbouw van de Somalische veiligheidstroepen concurrentie van bilaterale trainingsprogramma's van onder andere Turkije, de Verenigde Arabische Emiraten, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. In het licht van bovenstaande, en gelet op de beperkte militaire effectiviteit en schaarse capaciteit bij het ministerie van Defensie, besloot het kabinet de Nederlandse bijdrage van zes stafofficieren per 1 april 2018 te beëindigen.¹⁶

2.4.4 UNMISS (Zuid-Sudan)

Rationale Nederlandse bijdrage

Nederland heeft zich sinds de onafhankelijkheid in juli 2011 ingezet voor de opbouw van Zuid-Sudan door middel van ontwikkelings samenwerking, diplomatie en de ontwikkeling van de veiligheidssector, met als doel het bevorderen van stabiliteit en rechtsorde, veiligheid en economische ontwikkeling. Het oorspronkelijke besluit deel te nemen aan *United Nations Mission in South Sudan* (UNMISS) vloeide voort uit deze betrokkenheid. De taken van UNMISS zijn de bescherming van de burgerbevolking, het monitoren en onderzoeken van mensenrechtenschendingen, het scheppen van voorwaarden voor het verlenen van humanitaire hulp en het ondersteunen van de wapenstilstand. De Nederlandse inzet in Zuid-Sudan is in de eerste plaats in het belang van de bevolking.

¹⁵ De VPD-inzet wordt behandeld in hoofdstuk 3 (Nationale inzet).

¹⁶ Kamerstuk 21 501-02 – nr. 1813.

Meer stabiliteit in Zuid-Sudan betekent echter ook meer stabiliteit in de bredere regio, waarmee belangrijke drijfveren voor migratie, zoals oorlog, gebrek aan perspectief en straffeloosheid, worden weggenomen of verminderd, hetgeen ook in het belang van Europa is.

Voor de missie relevante ontwikkelingen

Op 12 september 2018 werd er na veel internationale en regionale druk een hernieuwd vredesakkoord ondertekend tussen de Zuid-Sudanese president Salva Kiir, rebellenleider Riek Machar en de kleinere oppositiepartijen. Het akkoord moet tot duurzame vrede leiden en maakt een einde aan een burgeroorlog die begon in 2013 en waarin tienduizenden mensen om het leven zijn gekomen.

UNMISS ondervond ook in 2018 moeilijkheden bij de verwezenlijking van de doelstellingen uit het mandaat. De bewegingsvrijheid van de missie werd ernstig belemmerd door een gebrek aan medewerking van de Zuid-Sudanese autoriteiten en oppositie. Hierdoor kon niet worden gegarandeerd dat een gewonde de verschillende onderdelen van de keten vanaf het *Point of Injury* tot aan de operatietafel in een role 2-ziekenhuis tijdig zou doorlopen, waardoor de geldende Nederlandse normen niet zouden worden gehaald. De afwezigheid van *Flight Safety Assurance* (FSA) die wordt afgegeven door de Zuid-Sudanese autoriteiten, betekent dat ook de verplaatsing van de patiënt naar het Centraal Militair Hospitaal te Utrecht voor verdere behandeling niet kan worden gegarandeerd. De Nederlandse regering heeft op 8 februari 2019 besloten deelname aan de missie per 1 september 2019 te beëindigen.¹⁷

Militaire en civiele bijdrage

Het Nederlandse mandaat voor UNMISS in 2018 bood ruimte aan de uitzending van zes stafofficieren in Juba en vijftien *Individual Police Officers* (IPO's). De bijdrage van Nederlandse IPO's werd eind 2015 opgeschort omdat de geneeskundige keten niet in alle delen van Zuid-Sudan is gegarandeerd.¹⁸ De Nederlandse stafofficieren hebben in 2018 een zichtbare bijdrage geleverd aan de doelstellingen van de missie. Zo was een Nederlandse stafofficier betrokken bij de uitrol van een inlichtingenketen die de missie in staat moet stellen effectiever te anticiperen op conflictsituaties.

2.4.5 ACOTA (*Burkina Faso, Niger en Uganda*)

Rationale Nederlandse bijdrage

Het *African Contingency Operations Training and Assistance* (ACOTA) programma is opgezet in 2003 en is een programma van het US *State Department*. ACOTA voorziet in de training van eenheden van troepenmachten van 22 Afrikaanse landen ter voorbereiding op inzet in VN- en AU vredesmissies. Naast trainen wordt ook aan capaciteitsopbouw gedaan. Het doel is het vergroten van de capaciteiten van Afrikaanse landen die bereid zijn bij te dragen aan vredesmissies, zodat het mandaat effectiever kan worden uitgevoerd. Dit past binnen de recente prioriteit die binnen de VN wordt gegeven aan *pre-deployment*, waarbij Afrikaanse landen via trainingen en capaciteitsopbouw in staat worden gesteld meer verantwoordelijkheid te nemen voor de veiligheid in de regio. Sinds 2004 zijn door ACOTA ruim 365.000 peacekeepers getraind.

Nederland draagt sinds 2007 bij aan ACOTA. De Nederlandse steun bestaat uit een jaarlijkse financiële bijdrage van 3,5 miljoen euro tot en met 2021 en een personele bijdrage van trainers voor trainingen ten behoeve van strijdmachten van Afrikaanse

¹⁷ Kamerstuk 29 521 – nr. 375.

¹⁸ Evaluatie Nederlandse bijdrage aan missies en operaties in 2017, para 2.4.7 UNMISS (Zuid-Sudan)

landen die ingezet worden in voor Nederland prioritaire regio's (o.a. Sahel en Hoorn van Afrika).

Militaire bijdrage

In 2018 hebben Nederlandse militairen drie trainingen verzorgd in Uganda, twee in Burkina Faso en één in Niger. Per trainingsperiode zijn vier militairen uitgezonden. Met het geven van militaire trainingen heeft Nederland bijgedragen aan het verbeteren van de militaire capaciteit van een aantal landen, teneinde deze landen in staat te stellen een bijdrage te leveren aan VN missies in hun regio. In 2018 is voor het eerst gewerkt met langere rotaties, waarbij Nederlandse militairen gedurende de gehele trainingscyclus (gemiddeld tien weken) betrokken zijn in plaats van alleen bij specifieke onderdelen van de cyclus. Dit heeft een positief effect op de consistentie van de trainingen. Gedurende elke training is er een eenheid van bataljonsgrootte opgewerkt. In 2018 werden in totaal zes bataljons getraind. In Niger en Burkina Faso werden bataljons getraind ten behoeve van inzet in MINUSMA en in Uganda ten behoeve van inzet in AMISOM.

2.5 Centraal Azië (Afghanistan)

2.5.1 Resolute Support missie (Afghanistan)

Rationale Nederlandse bijdrage

Sinds 2015 neemt Nederland deel aan Resolute Support Mission (RSM) in Afghanistan. De Nederlandse bijdrage aan de Resolute Support-missie als onderdeel van de geïntegreerde Nederlands inzet in Afghanistan diende ook in 2018 de belangen van Afghanistan en van Nederland. De verdere opbouw van een stabiel Afghanistan blijft essentieel voor de Afghaanse bevolking en voor Europa. Ook met het oog op het belang van de bestrijding van terrorisme en het wegnemen van de grondoorzaken van irreguliere migratie. Tot slot spelen bondgenootschappelijke solidariteit en onze samenwerking met Duitsland een belangrijke rol bij de Nederlandse inzet in Afghanistan.

De Nederlandse inzet in Afghanistan vindt plaats in het kader van de grondwettelijke taak tot bevordering van de internationale rechtsorde. Nederland draagt mede daarom bij aan de verzelfstandiging en verbetering van het Afghaanse veiligheidsapparaat en Afghaanse instellingen. Nederland is tevens gericht op de verbetering van mensenrechten, gendergelijkheid en de rechtstaat in Afghanistan. De Nederlandse inspanningen in Afghanistan sluiten daarmee nauw aan op de doelen zoals benoemd in de GBVS.

Het kabinet verwijst voorts naar de Voortgangsrapportage over de Nederlandse inzet in Afghanistan 2018-2021, die de Kamer op korte termijn zal toegaan en waarin uitgebreid wordt ingegaan op de Nederlandse bijdrage aan RSM.

2.6 Internationale hoofdkwartieren

Onderstaande tabel geeft ter aanvulling op de informatie die in deze tussentijdse evaluatie is aangeboden een overzicht van overige hoofdkwartieren waar Nederlandse militairen ter ondersteuning van missies en operaties te werk gesteld zijn.

Hoofdkwartier	Locatie	Aantal
USCENTCOM, waaronder OHQ Coalition Strategy and Plans Group (CSPG) <i>Relatie met de Resolute Support missie en Operatie Inherent Resolve</i>	Tampa	4
Combined Maritime Forces <i>Relatie met operaties in het kader van piraterijbestrijding</i>	Bahrein	2
<i>Nato Support to the African Union</i>	Addis Abeba	1

Tabel 1: Bijdrage internationale hoofdkwartieren

3 Nationale inzet

In 2018 zijn Nederlandse militairen ingezet onder nationaal gezag binnen en buiten de grenzen van het Koninkrijk der Nederlanden. Dit type operaties geschiedt in het kader van de Derde Hoofdtak van de Krijgsmacht. De minister van Defensie rapporteert op dit punt uitgebreid in het jaarverslag van Defensie met het doel de ontwikkelingen in het kader van deze hoofdtak te kwantificeren. In deze Tussentijdse Evaluatie wordt alleen gerapporteerd over de uitvoering van die nationale taken die een relatie hebben met missies en operaties.

3.1 Vessel Protection Detachments (Oostkust Afrika)

Ontwikkelingen

Op verzoek van rederijen zet Defensie sinds 2011 *Vessel Protection Detachments* (VPD) in op Koninkrijk gevlagde koopvaardij schepen ter bescherming van bemanning, schip en lading tegen aanvallen door piraten voor de kust van Somalië. Op 13 maart 2018 heeft het parlement ingestemd met het voorstel van wet voor de inzet van gewapende particuliere maritieme beveiligers aan boord van Nederlandse koopvaardij schepen (Wet ter Bescherming Koopvaardij). Deze wet heeft inmiddels ook instemming van de Eerste Kamer (19 maart 2019). Dit had in 2018 geen wijziging tot gevolg voor de wijze waarop Defensie de VPD's inzette.

Militaire activiteiten

De gemiddelde inzetduur van een VPD is twee weken. Een VPD bestaat uit elf mariniers. In 2018 zijn 22 aanvragen voor een VPD ontvangen, waarvan er vier zijn ingetrokken. In het totaal zijn in 2018 twintig aanvragen uitgevoerd, waaronder vier aanvragen uit 2017. Er is een sterke daling te zien in het aantal aangevraagde en uitgevoerde VPD's ten opzicht van vorig jaar. Het lijkt aannemelijk dat de daling wordt veroorzaakt door minder investeringen in de olie- en gasindustrie. Het is bekend dat een aantal schepen dat veelvuldig werd beveiligd, is verkocht, omgevlagd of opgelegd.

4 Slotbeschouwing

In deze brief wordt de inzet van Nederlandse militairen en civiele functionarissen in een groot aantal missies en operaties beschreven. Hierbij wordt, voor zover mogelijk, ook ingegaan op de resultaten van bijdragen. Bij de evaluatie van resultaten moet evenwel in acht worden genomen dat deze vrijwel altijd het resultaat zijn van multidisciplinaire inzet in coalitieverband, en dus vaak niet eenduidig aan de Nederlandse inzet zijn toe te schrijven.

De Nederlandse samenleving is niet immuun voor de gevolgen van instabiliteit in de wereld om ons heen. Gewapende conflicten en humanitaire crises worden bovendien steeds complexer. Hierdoor is steeds vaker sprake van een langdurige inzet van de internationale gemeenschap, waaronder Nederland, langs alle sporen van de geïntegreerde benadering. Nederland draagt zowel met militaire als met civiele middelen bij aan dergelijke inspanningen omdat deze directe Nederlandse veiligheidsbelangen dienen. Daarnaast spelen ook solidariteit en onze verantwoordelijkheid als lid van de internationale gemeenschap een rol.

In de Geïntegreerde Buitenland en Veiligheidsstrategie, de Defensienota en de nota Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking schetst het kabinet de strategische kaders voor de internationale inzet voor de veiligheid van Nederland en de wereld en de rol van de krijgsmacht die het kabinet daarbij voor ogen heeft. De inzet blijft zich primair richten op de instabiele regio's rondom Europa en vooral daar waar de Nederlandse veiligheid en belangen in het geding zijn.

Het aanhoudende beroep op de krijgsmacht, in combinatie met knelpunten in de materiële gereedheid, schaarse (gevechts-)ondersteuning en een dalend aantal militaire medewerkers, heeft geleid tot beperkingen in de inzetbaarheid die vooral het vermogen hebben aangetast om eenheden langdurig, gelijktijdig en in hogere dreigingsscenario's in te zetten. Evenals in de voorgaande jaren is in 2018 een groot beroep gedaan op mens en materieel, waaronder diverse capaciteiten, schaarse ondersteuningsmiddelen, voorraden en munitie. De effecten van deze inzet op de gereedstelling zijn beschreven in de inzetbaarheidsrapportage die de Kamer eveneens in mei zal toegaan. Het kabinet benadrukt dat het herstel van de gereedheid van de krijgsmacht conform de afspraken in het regeerakkoord die zijn uitgewerkt in de Defensienota voorop staat. Het spreekt voor zich dat de krijgsmacht alleen wordt ingezet als dit ook verantwoord is.

Bijlage 1 Juridische grondslagen en mandaten

Locatie	Inzet	Rechtsgrond	Duur internationaal mandaat	Duur Nederlands mandaat
Europa	Enhanced Forward Presence (Litouwen)	Toestemming/uitnodiging Litouwen	Onbepaald	31 december 2020 ¹⁹
	EULEX (Kosovo)	VNVR resolutie 1244	EU mandaat tot 14 Juni 2020. (afgeleide van VNVR 1244)	14 juni 2020
Midden Oosten	Strijd tegen ISIS (Irak en Syrië) (OIR)	Verzoek tot militaire steun van Irak en collectieve zelfverdediging Irak tegen ISIS	(Per activiteit)	(Per activiteit) ²⁰
	(a) ATFME		Onbepaald	31 december 2018
	(b) PED		Onbepaald	31 december 2019
	(c) TSC		Onbepaald	31 december 2019
	(d) CBMI		Onbepaald	31 december 2019
	(e) Advice & Assist		Onbepaald	31 december 2019
	(f) Chirurgisch team		Onbepaald	medio januari 2019
	NMI	Schriftelijk verzoek van de Iraakse regering aan de NAVO om steun	Onbepaald	31 december 2019
	UNTSO (Libanon en Golan)	VNVR Resolutie 50	Onbepaald	Onbepaald
	UNIFIL	VNVR Resolutie 2433	31 augustus 2019	31 juli 2021 ²¹
	UNDOF (Golan)	VNVR Resolutie 2394	30 juni 2019	31 juli 2021 ²²
	EUBAM (Rafah)	EU overeenkomst met Israël en Palestina	EU mandaat tot 30 juni 2019	31 juli 2021 ²³
	USSC (Jeruzalem en Ramallah)	Overeenkomst tussen VS, Israël, de Palestijnse Autoriteit	Onbepaald	31 December 2019
	Afrika	Operatie Atalanta (oostkust Afrika)	VNVR Resolutie 2383	31 december 2020
EUTM (Somalië)		Verzoek Somalië aan EU	EU mandaat tot 31 december 2018	2 april 2018 ²⁴

19 Kamerstuk 29 521 – nr 363.

20 Kamerstuk 27 925 – nr 637.

21 Kamerstuk 21 501 – 02 – nr. 1932. Mits VN mandaat wordt verlengd.

22 Kamerstuk 21 501 – 02 – nr. 1932. Mits VN mandaat wordt verlengd.

23 Kamerstuk 21 501 – 02 – nr. 1932. Mits EU mandaat wordt verlengd.

24 Kamerstuk 21 501 – 28 – nr. 169.

Locatie	Inzet	Rechtsgrond	Duur internationaal mandaat	Duur Nederlands mandaat
Afrika	MINUSMA (Mali)	VNVR Resolutie 2423	30 juni 2019	1 mei 2019 ²⁵
	EUTM (Mali)	Verzoek Mali aan EU (gerelateerd aan VNVR 2085)	18 mei 2020	31 december 2021 ²⁶
	EUCAP Sahel Mali	Overeenkomst EU - Mali	14 januari 2021	31 december 2021 ²⁷
	EUCAP Sahel Niger	Overeenkomst EU – Niger	30 september 2020	31 december 2021 ²⁸
	EUNAVFORMED Sophia	CFSP 2016/993 en CFSP 2017/1385	30 september 2019	30 juni 2020 ²⁹
	Operatie Sea Guardian	North Atlantic Council resolution	Onbepaald	Per deelname
	EUBAM Libië	Overeenkomst EU - Libië (CFSP 2016/207 en CFSP 2017/1342)	30 juni 2020	30 juni 2020 ³⁰
	EULPC	Verzoek van Libië	30 juni 2020	31 december 2019 ³¹
	UNMISS (Zuid Soedan)	VNVR Resolutie 2392	15 maart 2019	28 februari 2019 ³²
	ACOTA (Burkina Faso, Benin en Uganda)	Overeenkomst USA - Afrikaanse landen	Onbepaald	Per activiteit wordt dit bepaald
Azië	NATO Resolute Support Mission (Afghanistan)	Overeenkomst NAVO - Afghanistan	Onbepaald	31 december 2021 ³³
Intern- Hoofd- kwartieren	Hoofdkwartier CMF	United Nations Convention on Law of the Sea	Onbepaald	Onbepaald
	Hoofdkwartier NS2AU	Verzoek Afrikaanse Unie aan Navo	Onbepaald	Onbepaald
Nationaal	VPD	Art. 97 Grondwet	Onbepaald	Onbepaald

25 Kamerstuk 29 521 – nr. 363.

26 Kamerstuk 29 521 – nr. 368. Mits EU mandaat wordt verlengd.

27 Kamerstuk 29 521 – nr. 368. Mits EU mandaat wordt verlengd.

28 Kamerstuk 29 521 – nr. 368. Mits EU mandaat wordt verlengd.

29 Kamerstuk 21 501 – 28 – nr. 186. Mits EU mandaat wordt verlengd.

30 Kamerstuk 21 501 – 28 – nr. 186.

31 Kamerstuk 21 501 – 28 – nr. 186.

32 Kamerstuk 29 521 – nr. 375.

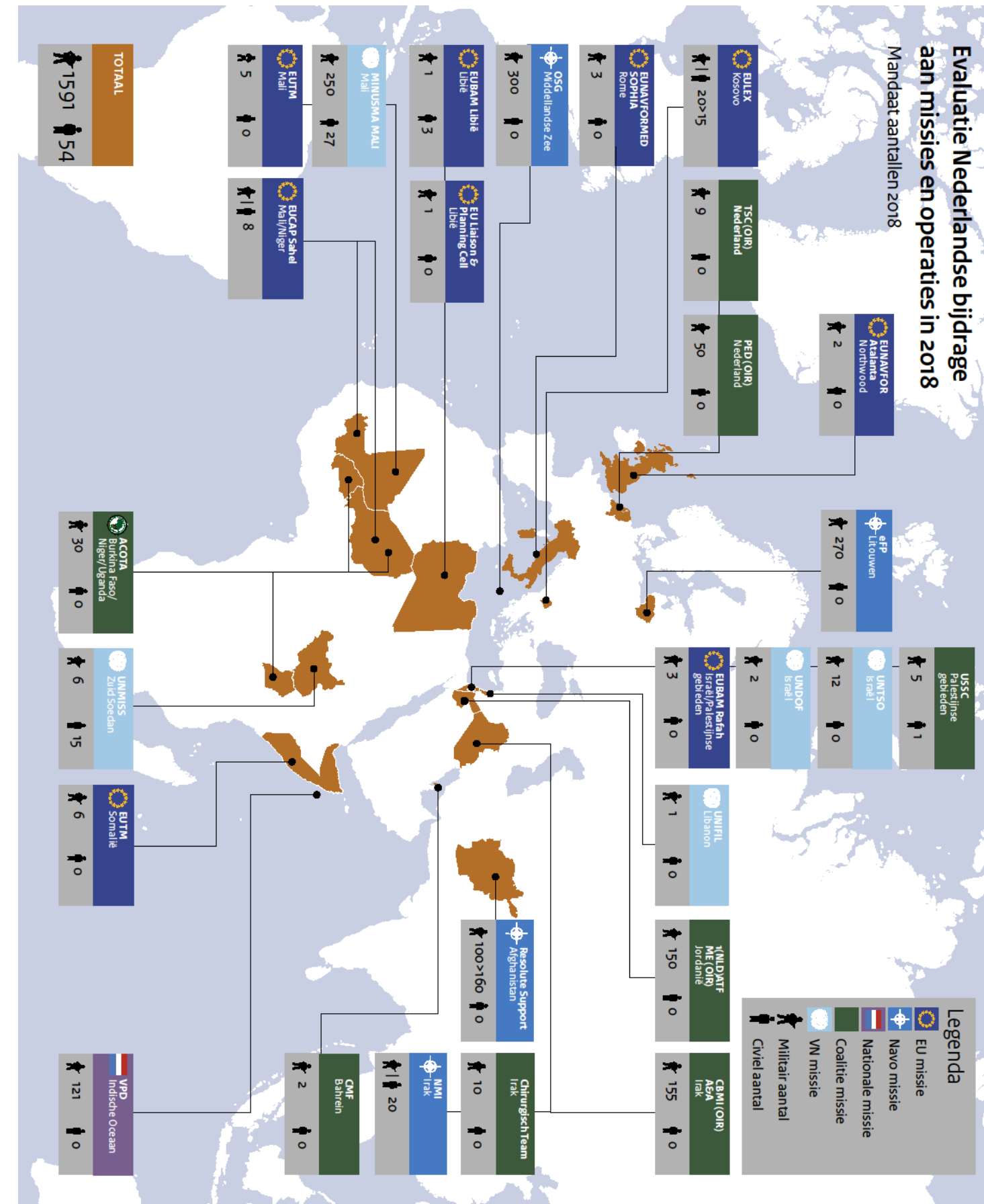
33 Kamerstuk 29 521 – nr. 363.

Bijlage 2 Totale inzet in 2018 (uitvouwbare infographic)

In de infographic zijn per missie de mandaataantallen opgenomen. Deze aantallen wijken af van de daadwerkelijk ingezette functionarissen. Militairen worden voor de duur van vier tot zes maanden uitgezonden, waardoor er meerdere rotaties per jaar nodig zijn. Civiele functionarissen worden doorgaans voor de duur van een heel jaar ingezet. In 2018 zijn er ongeveer 3650 militairen en 50 civiele functionarissen uitgezonden.

Missie	Mandaat		Ingezet personeel		Totaal
	Militair	Civiel/IPO's	Militair	Civiel/IPO's	
EUROPA					
eFP	270	0	657	0	657
EULEX Kosovo	20 -> 15		2	15	17
Midden Oosten					
Strijd tegen ISIS					
ATFME	150	0	652	0	652
PED - TSC	59	0	59	0	59
CBMI	155	0	369	0	369
A&A	30	0	45	0	45
Chirurgisch Team	10	0	40	0	40
NMI	20		2	2	4
Midden Oosten overige missies					
UNIFIL	1	0	1	0	1
UNDOF	2	0	6	0	6
UNTSO	12	0	24	0	24
EUBAM Rafah	3	0	0	0	0
USSC	5	1	10	1	11
Afrika					
MINUSMA	250	27	747	27	774
EUTM Mali	5	0	2	0	2
EUCAP Sahel Mali	15		0	3	3
EUCAP Sahel Niger			0	2	2
EUBAM Libië	1	3	2	1	3
EULPC Libië	1	0	2	0	2
EUNAVFORMED Sophia	3	0	2	0	2
Operatie Sea Guardian	300	0	300	0	300
EUNAVFOR ATALANTA	4	0	6	1	7
EUTM Somalië	6	0	6	0	6
UNMISS	6	15	12	0	12
ACOTA	30	0	24	0	24
Centraal Azië (Afghanistan)					
Resolute Support Mission	100 -> 160	0	450	0	450
CMF	2	0	6	0	6
National Inzet					
VPD ³⁴	121	0	220	0	220
Totaal circa³⁵	1591	54	3646	52	3692

34 Maximaal 175 VPD's per jaar, waarvan maximaal 11 VPD's tegelijkertijd kunnen worden ingezet. Een VPD bestaat uit 11 militairen
Pagina 28 van 28

35 Aantallen zijn gebaseerd op naslag van verschillende bronnen en zijn een benadering.